

kimaan huoneiston venäläisen sotaväen esikunnalle, oli rahatoimikamari tarkoitukseen vuokrannut Sailors homen omistaman Linnankadun talon n:o 3 2,500 markan kuukausivuokrasta ja kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin, sillä ehdolla m. m., että vuokralaisen oli, jos laitoksen johtokunta sitä vaati, ennen pois muuttoa palautettava huoneisto alkuperäiseen kuntoonsa sekä korvaamaan kaikki kustannukset ja vastaamaan siitä vahingosta, mikä laitokselle saattoi luovutuksen johdosta koitua. Huoneistoja olivat sittemmin, paitsi edellä mainittua esikuntaa, käyttäneet muut venäläiset sotilasviranomaiset sekä kapinan aikana osin venäläinen sotaväki, osin punakaarti ja viimeksi saksalainen sotaväki. Korjaustyöt, jotka taloa omistajalleen palautettaessa olivat osoittautuneet välttämättömiksi, oli rahatoimikamari antanut rakennuskonttorin teetettäväksi, ja arvioitiin niistä olevan kustannuksia 52,100 markkaa. Niistä korvausvaatimuksista, joita kaupungin puolelta olisi tehtävä valtiolle sekä vuokra- että tästä vuokrasopimuksesta aiheutuneista niin vuokra- kuin korjauskuluistakin aikoi kamari myöhemmin lausua mielensä ja samalla tehdä ehdotuksen niiden kustannusten korvaamisesta, joiden ehkä tuli jäädä kaupungin suoritettaviksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ rahatoimikamarin toimenpiteen.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Raitiotieverkon ulottaminen Böleen. Eräiden Bölen esikaupungin asukasten tekemän esityksen raitiotieverkon ulottamisesta mainittuun esikaupunkiin kaupunginvaltuusto epäsi ²⁾.

Malmin kaatopaikalle vievän pistoraitteen kuntoonpano. Kun kaupungin omistamalle Malmin aseman kaatopaikalle johtavan pistoraitteen oli havaittu olevan niin huonossa kunnossa, ettei sitä voinut vaaratta liikennöidä, myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto sen kuntoonpanettamiseksi 13,300 markkaa edeltäpäin kaupunginkassasta maksettavaksi ja 1920 vuoden budjettiin merkittäväksi.

Urakkajärjestelmän käyttö satamaradan laajennustöissä. Sittenkuin oli herätetty kysymys, oliko ja missä määrin urakkajärjestelmää käytettävä satamarataa Töölön tavara-aseman ja Hieta- ja Jätkäsaaren viereisen satamalueen väliseltä osalta laajennettaessa kaksoisraiteiseksi ⁴⁾, ja rahatoimikamarin hankittua sekä v. t. kaupungininsinöörin että kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnot asiasta ⁵⁾, päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto, että mainitulla alalla esiintyvät pengerrys-, tukimuuri-, perustus- ja päällysrakennustyöt oli rakennuskonttorin teetettävä, jota vastoin esiintyvissä siltatöissä oli urakkajärjestelmää käytettävä.

Uuden puhelinjohdon teettäminen kunnalliskotiin. Huomauttaen, että kaupungin ja kunnalliskodin välinen puhelinjohto ei lukuisista korjauksista huolimatta toiminut tyydyttävästi, köyhäinhuotohallitus esitti, että laitokseen teetettäisiin uusi puhelinjohto. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ kunnalliskotiin teetettäväksi uuden puhelinjohdon ja vanhemman johdon muutettavaksi uuden johdon patsaslinjaan sekä työn teettämiseen, lukuun otettuna yhden neljänneksen maksu, käyttövaroistaan osoittaa 5,042: 50 markkaa.

¹⁾ Kvston pöytäk. 11. 3. 9 §. — ²⁾ S:n 9. 9. 32 §. — ³⁾ S:n 7. 10. 10 §. — ⁴⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 40. — ⁵⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 46 vuodelta 1918. — ⁶⁾ Kvston pöytäk. 20. 5. 3 §. — ⁷⁾ S:n 9. 8. 24 §.

Helsinkiin johtavien väyläin tutkiminen. Hallituksen asettaman kulkulaitoskomitean vaadittua Helsingin kauppakamarin lausuntoa siitä paikkakunnasta, jonka pitäisi ensi sijassa tulla kysymykseen keskussatamana liikenteen välittämiseksi toiselta puolen Suomen sekä toiselta puolen Länsieuroopan ja Amerikan kanssa, oli kauppakamari alustavasti pohtinut asiaa sekä todennut, ettei Helsinkiin johtavain väyläin kaikinpuolinen ja tarkka tutkimus ollut aikaisemmin ollut mahdollinen. Siihen suureen taloudelliseen merkitykseen katsoen, minkä keskussatamakysymyksen ratkaisu saattoi kaupungille saada, esitti kauppakamari kaupunginvaltuustolle niiden väyläin tarkan tutkimuksen toimittamista, joita Venäjän vallan aikana ei ollut asianmukaisesti tutkittu. Satamatoimikunta kannatti kaikilta kohdin kauppakamarin aloitetta ja esitti, että kaupunginvaltuusto semmoisen tutkimuksen aikaansaamiseksi tekisi esityksen merenkulkuhallitukselle, joka luultavasti valtioneuvostolta hankkisi tarpeellisen määrärahan tutkimustyön kustantamiseen. Erittäin huomautti toimikunta olevan välttämätöntä aikaansaada turvallinen väylä avomerelle Stora Träskön eteläpuolitse ja Porkkalan viereisen Makilon länsipuolitse.

Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ valtioneuvostolle tehdä alistuksen, että merenkulkuhallitus heti saisi tehtäväkseen toimittaa edellä mainitut tutkimukset.

Vanhankaupunginlahden väylän ruoppaus. Sen johdosta että Arabia porslinsfabrik aktiebolag oli anonut ruoppattavaksi Vanhaankaupunkiin ja yhtiön Vanhankaupunginlahden varrella sijaitsevaan laituriin johtavaa väylää, oli rahatoimikamari kehoittanut rakennuskonttoria heti alkamaan ruopata väylää Vanhankaupunginselän pääväylästä edellä mainittuun laituriin, sillä ehdolla että yhtiö suoritti puolet ruoppauksen arvioiduista kustannuksista eli 5,000 markkaa; kokonaiskustannusten jäljellä olevan osan, 5,000 markkaa, oli rahatoimikamari kehoittanut rakennuskonttoria panemaan maksettavaksi budjettiin merkitystä satamain ruoppausmäärärahasta. Sitä vastoin katsoi rahatoimikamari, että väylän ruoppaus vesijohtolaitoksen laituriin Vanhassakaupungissa voitiin lykätä ensi vuoteen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ rahatoimikamarin toimenpiteen.

Muutettuja määräyksiä kojuista sekä vaunuista ja pöydillä harjoitettavan kaupan paikkain vuokrauksesta. Terveystenhoitolautakunta oli huomauttanut rahatoimikamaria, että voimassa oleva terveydenhoitojärjestys esti harjoittamasta kahvin, virvokejuomain, leivän y. m. s. kauppaa kiinteistä kojuista, minkätähden kamarin ei enää olisi myönnettävä lupaa semmoisen kaupan harjoittamiseen. Rahatoimikamari puolestaan ei voinut yhtyä tähän käsitykseen, eikä kamarin mielestä pitäisi mainitusta kaupasta syntyä mitään hankaluutta, kun terveydenhoitolautakunnalla oli täysi valta puuttua asiaan, jos epäkohtia ilmeni. Kamari esitti kuitenkin erinäisiä muutoksia tammikuun 14 päivänä 1908 annettuihin määräyksiin paikkain vuokraamisesta kojuista sekä vaunuista ja pöydiltä harjoitettavaa kauppaa varten kaupungin kaduilla ja yleisillä paikoilla ³⁾.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ väliaikaisesti seuraavat muutetut määräykset:

»4 §.

Kiinteän kojun pitämisoikeudesta suoritetaan vuotuista maksua vähintään 50 markkaa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan, joka maksu suoritetaan

¹⁾ Kvston pöytäk. 15. 4. 9 §. — ²⁾ Sm 9. 9. 34 §. — ³⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 205. — ⁴⁾ Kvston pöytäk. 17. 6. 9 §.

edeltäpäin, ennenkuin kauppaa kojussa saa aloittaa. Poikkeustapauksissa saakoon rahatoimikamari myöntää vapautuksen tämän maksun suorittamisesta.

6 §.

Siroja, nelipyöräisiä, rahatoimikamarin hyväksymän piirustuksen tai mallin mukaan tehtyjä vaunuja asetettakoon virvokejuomien, hedelmien, jäätelön, paperossien y. m. sellaisten kauppaa varten kaupungin alueella rahatoimikamarin osoittamiin paikkoihin.

9 §.

Paitsi edellä mainittuja vaunujen paikkoja olkoon kaupungissa toimivilla virvokejuomatehtailla kullakin oikeus pitää kaksi vaunua yksinomaan virvokejuomien myyntiä varten. Niiden paikat määrää rahatoimikamari, ja vaunuista suoritetaan edeltäpäin maksua vähintään 50 markkaa kultakin.

10 §.

Oikeuksia kaupungin puistoihin tilapäisesti asettaa pöytiä hedelmien, leivosten, virvokejuomien, paperossien ja muiden sellaisten myyntiä varten sunnuntai- ja pyhäpäivinä tai juhlatilaisuuksissa yhden tai enintään kolmen päivän ajaksi saa rahatoimikamari myöntää vähintään kahden markan maksusta kultakin päivältä, joka maksu suoritetaan edeltäpäin. Tästä annetaan kuitti, joka on laadittu samalla tavalla kuin edellä on sanottu ja johon sitä paitsi on kirjoitettu ne päivät, joiksi lupa on annettu.»

Asia palautettiin muutoin rahatoimikamariin, jonka tuli terveydenhoitolautakuntaa kuultuaan saattaa puheenalaiset määräykset terveydenhoitojärjestyksen määräysten mukaisiksi.

Vesijohdon laittaminen Sörnäsän satamasillalle ja sikäläisen satamakonttorin muutto. Sörnäsän satamamestarin huomautettua välttämättömäksi, että vesijohto ulotettiin johonkin Sörnäsän sataman silloista, mieluummin keskimmäiseen, niin että vettä voitiin toimittaa satamassa oleviin aluksiin ja käyttää tulipalojen sammutukseen, sekä että Sörnäsän satamakonttori muutettiin sopivampaan paikkaan, mistä käsin satamaa voi paremmin pitää silmällä, oli rakennuskonttori rahatoimikamarilta saamansa tehtävän mukaisesti laatinut 25,000 markkaan päättyvän kustannusarvion vesijohdon ehdotettua jatkamista varten, johon kustannusarvioon myös oli luettu menot letkujen lämmityskojun rakennuttamisesta sekä 120 metrin letkua hankkimisesta tarpeellisine kytkyineen. Mainitun satamakonttorin muutto saattoi rahatoimikamarin mielestä jäädä toistaiseksi, koska kysymys Sörnäsän sataman järjestämisestä vielä oli ratkaisematta. Kaupunginvaltuusto osoitti ¹⁾ 1917 vuoden obligatiolainasta 25,000 markkaa vesijohdon jatkamiseen, mutta jätti esityksen Sörnäsän satamakonttorin muutosta sopivampaan paikkaan toistaiseksi huomioon ottamatta.

Lisämääräraha Lautatarhan- ja Työpajankadun vesijohtoa varten. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esitykseen 54,800 markan lisäyksen myöntämisestä Lautatarhan- ja Työpajankadun vesijohdon teettämismäärärahaan, jota työtä ei voitu jättää teettämättä, kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ ja osoitti rahamäärän 1917 vuoden obligatiolainasta.

Vesiputken laittaminen Kumtähden sairaalan läheisyyteen. Kumtähden ylimääräisen venerisen sairaalan ylläkäarin anottua, että mainitun sairaalan

¹⁾ Kvston pöytäk. 1. 4. 17 §. — ²⁾ S:n 25. 2. 19 §.

viereinen vesijohto pantaisiin siihen kuntoon, että sairaalan naapurit, jotka muutaman aikaa olivat käyttäneet sen vesijohtoa, saisivat tilaisuuden tyydyttää vedentarpeensa sairaalan ulkopuolella, ja kaupungin teknillisten laitoksen hallituksen ehdotettua, että vuoden umpeen käytettävä vesiputki laitettaisiin sairaalan läheisyyteen, oli rahatoimikamari kehoittanut hallitusta heti teettämään mainitun vesiputken 3,500 markan kustannuksella. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ tämän rahatoimikamarin toimenpiteen, ja oli rahamäärä maksettava etuantina kaupunginkassasta sekä merkittävä 1920 vuoden menosääntöön.

Vapaakaivon laittaminen Rantatorin kauppahallin läheisyyteen. Niinikään hyväksyttiin²⁾ rahatoimikamarin toimenpide antaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen toimeksi heti ryhtyä teettämään Kauppatorin kauppahallin läheisyyteen vapaakaivoa, jota torille sijoitetut kalaanmyyjät voivat käyttää purjehduskautena ja josta kustannuksia olisi 2,600 markkaa. Määrä oli edeltäpäin suoritettava kaupunginkassasta ja merkittävä 1920 vuoden menosääntöön.

Määräraha Nikkilän sairaalan vesijohtotöitä varten. Kun Nikkilän mielisairaalan alueella olevaan vesijohtoverkkoon oli syntynyt maassa olevain happojen aikaansaamia vuotoja, jotka olivat pakottaneet heti laskemaan noin 100 m:n pituudelta uusia putkia noin 8,000 markan kustannuksilla, esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto, toimenpiteen hyväksyen, käyttövaroistaan myöntäisi tarkoitukseen tarvittavan määrän. Valtuusto myöntyi³⁾ tähän esitykseen.

Sittenkuin kaupunginvaltuusto oli Nikkilän mielisairaalan vesijohtotöitä varten vuonna 1917 myöntänyt⁴⁾ 7,500 markkaa ja tästä määrärahasta ainoastaan 2,616 markkaa oli maksettu, jota vastoin loput oli väärinkäsityksen johdosta tileistä poistettu, anoi kaupungin sairaalaylihallitus kaupunginvaltuuston käyttövaroista tarkoitukseen 4,739: 55 markan lisämäärärahaa, minkä valtuusto myönsikin⁵⁾.

Kaasulaitoksen korjaukset ja uutistyt. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli ilmoittanut, että heinäkuun 29 päivänä Sörnäsissä sattuneen kaasulaitoksen käyttöhäiriön johdosta sekä ylipäätään laitoksen käytön turvaamiseksi vielä vuonna 1919 olisi tarpeen 228,000 markan määräraha korjauksia ja tarvikkeiden hankintaa varten. Rahatoimikamari, joka myöhäiseen vuodenaikaan nähden katsoi, että ainoastaan noin 100,000 markkaa ehdittäisiin kuluvana vuonna käyttää, esitti, että kaupunginvaltuusto eräisiin kaasulaitoksen välttämättömiin korjaus- ja täydennystöihin osoittaisi kaikkiaan 228,000 markkaa, joka määrä merkittäisiin kaasulaitoksen 1920 vuoden budjettiin, ja että tästä määrästä saisi vuonna 1919 etuantina kaupunginkassasta maksaa enintään 100,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi⁶⁾ kamarin esitykseen.

Uuden jäähdytyslaitoksen hankkiminen kaasulaitukseen. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli ilmoittanut, että puutislauksessa vapautunut syövyttävä etikkahappo, jota ei saatu täydellisesti poistetuksi uunihuoneesta, oli vaikuttanut haitallisesti erinäisiin kaasulaitoksen kojeisiin ja koneisiin ja että niin ollen kaasun jäähdytykseen käytettävät kojeet olivat huomattavasti vahingoittuneet, minkätähden kaasulaitoksen käytössä oli pelättävänä keskeytymistä, sekä ehdottanut, että kolme rautalevyistä tehtyä jäähdyttäjää,

¹⁾ Kvston pöytäk. 19. 8. 14 §. — ²⁾ S:n 19. 8. 15 §. — ³⁾ S:n 19. 8. 34 §. — ⁴⁾ Ks. 1917 vuod. kert. siv. 55. — ⁵⁾ Kvston pöytäk. 26. 11. 53 §. — ⁶⁾ S:n 7. 10. 31 §.

yksi valurautainen n. s. Reuter-jäähdyttävä ja erinäisiä putkenosia y. m. hankittaisiin laitokseen. Tämän johdosta rahatoimikamari esitti, että uuden jäähdyttäjälaitoksen hankkimiseen 1917 vuoden obligatiolainasta osoitettaisiin 190,000 markkaa, ja myöntyi¹⁾ kaupunginvaltuusto tähän esitykseen.

Turbogeneraattorin hankkiminen sähkölaitokseen. Huomauttaen että valaistustilaa jain lukumäärä oli viime vuosina tuntuvasti lisääntynyt, oli kaupungin teknillisten laitosten hallitus esittänyt sähkölaitokseen hankittavaksi uuden turbokoneiston 5,000 kilowatille; tämän kokoisen turbogeneraattorin hinta olisi enintään 1,500,000 markkaa.

Kaupunginvaltuusto myöntyi²⁾ tähän esitykseen ja osoitti anotun määrän 1917 vuoden obligatiolainasta.

Ylitettyjä korjausmäärärahoja. Kun eräät 1918 vuoden menosääntöön merkityt korjausmäärärahat olivat osoittautuneet riittämättömiksi, niin että Bengtsärin kasvatuslaitoksen erinäisten korjausten määräraha, 17,000 markkaa, oli ylitetty 1,550 markalla, kaupungin sairaalarakennusten korjausmääräraha, 110,000 markkaa, 16,900 markalla ja kesällä 1918 myönnetty sotilallisia tarkoituksia varten vuokratun vieraskodin kuntoonpanomääräraha, 20,500 markkaa, 2,600 markalla³⁾, päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto, että nämä rahamäärät, yhteensä 21,050 markkaa, sai panna maksettaviksi 1918 vuoden budjettiin korotettujen työpalkkain aiheuttamia menoja varten merkitystä määrärahasta.

Määräraha Bölen tonttien järjestämiseksi. Sittenkuin rakennuskonttori oli rahatoimikamarilta saamansa tehtävän mukaisesti toimeenpannut Bölen esikaupungissa sijaitsevain Hertankadun vuokratonttien n:o:jen 16 ja 18 sekä Bölenkadun tontin n:o 15 järjestelyn ja silloin muutattanut vuokraajille kuuluvia ulkokuoneita tontinrajain sisäpuolelle, osoitti⁵⁾ kaupunginvaltuusto, toimenpiteen hyväksyen, tästä johtuvain kustannusten suoritukseen tarpeelliset varat, 16,998: 32 markkaa, käyttövaroistaan.

Lisämääräraha puuportaiden teettämiseen. Kun puuportaiden laittamisesta Malmin- ja Etel. Rautatienkadun kulmaukseen oli ollut 1,000 markkaa enemmän kustannuksia kuin 1918 vuoden budjettiin merkitty määräraha osoitti, päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää tarvittavan lisäyksen mainittuun määrärahaan.

Itäisen viertotien laajentaminen ja uudesti rakentaminen Hermannista Vanhaankaupunkiin. Kaupunginvaltuusto oli maaliskuun 11 päivänä päättänyt⁷⁾ kehoittaa kaupungin yleisten töiden hallitusta m. m. antamaan ehdotuksen Itäisen viertotien laajentamiseksi ja uudestaan rakentamiseksi Hermannista Vanhaankaupunkiin. Tämän johdosta hallitus ehdotti, että Itäinen viertotie, joka aikaisemman suunnitelman mukaan olisi teetettävä 32 m. leveä, mutta jonka laajentaminen näin leveäksi kävisi tarpeettomaksi, jos tehty ehdotus uuden välittömän kulkuväylän aikaansaamisesta Toukolan—Vikin välille tulisi toteutettavaksi, nyt levitettäisiin ja uudesti rakennettaisiin mainitulta alalta 15 m. leveäksi ja että tarkoitukseen myönnettäisiin 1,600,000 markkaa, mutta että toistaiseksi ainoastaan Toukolan ja Vantaanjoen välinen osa, josta oli laskettu olevan kustannuksia 1,296,000 markkaa, otettaisiin työn alaiseksi. Rahatoimikamarin mielestä tämä työ soveltui tarpeen tullen teetettäväksi hätäaputyönä, minkätähden kamari puolsi periaatteellista myöntymistä esitykseen, kuitenkin siten, ettei viimeinen, noin 200 m. pitkä Van-

¹⁾ Kvston pöytäk. 26. 3. 11 §. — ²⁾ S:n 28. 10. 16 §. — ³⁾ Ks. 1918 vuod. kert. siv. 92. — ⁴⁾ Kvston pöytäk. 25. 2. 18 §. — ⁵⁾ S:n 15. 4. 22 §. — ⁶⁾ S:n 7. 10. 12. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. siv. 104.

hassakaupungissa sijaitseva viertotien osa sisältyisi periaatteelliseen päätökseen, koska siellä täytyi teettää kalliita tukimuureja, sekä että itse työn aloittaminen jätettäisiin kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtävän uuden esityksen varaan, jossa yhteydessä myös kysymys varain osoittamisesta tätä työtä varten olisi otettava käsiteltäväksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ periaatteessa rahatoimikamarin ehdotuksen Itäisen viertotien levittämisestä Toukolan ja Vanhankaupungin väliltä 15 m. leveäksi sekä päätti, että kysymys työn aloittamisesta oli jätettävä uuden esityksen varaan.

Kuninkaankatu. Eräät kansalaiset olivat kaupunginvaltuustolle ilmoittaneet aikovansa perustaa osakeyhtiön kirjassessa »Pro Helsingfors» suunnitellun, Kuninkaankatu nimisen liikenneväylän aikaansaamiseksi Töölöoseen sekä esittäneet, että valtuusto asettaisi komitean toimittamaan alustavia keskusteluja hankkeissa olevan yhtiön edustajain kanssa. Aikomus oli että, sittenkuin perustajat olivat ottaneet eräitä osakkeita, myöskin valtiolle ja kunnalle tarjottaisiin tilaisuus ottaa niitä, minkä jälkeen loput tarjottaisiin yleisön merkittäviksi. Rahatoimikamarin puolettua mainittua esitystä kaupunginvaltuusto, siihen myöntyen, valitsi²⁾ komitean jäseniksi rahatoimikamarin puheenjohtajan johtaja I. Lindforsin sekä vtt Tarjanteen, Ailion, H. Lindbergin ja Tolletin.

Ajotien kuntoonpano. Oulunkylän aseman ja kunnalliskodin välisen ajotien kuntoon panettamiseksi myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto 4,000 markkaa, ja oikeutettiin samalla rakennuskonttori mainitulla määrällä ylittämään teiden erinäisten korjausten budjettimääräraha.

Laskuojan teettäminen. Laskuojan teettämiseksi Greijuksen siirtola-puutarhoihin osoitti⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 16,000 markkaa.

Laivalaiturin jatkaminen. Merenkulkuhallitus huomautti, että oli osoitautunut välttämättömäksi jatkaa VIII kaupunginosassa korttelin n:o 143 edustalla olevaa ja pitkin Pohjoissataman puoleista tontinrajaa kulkevaa, hallituksen käyttämää laivalaituria riittävän vesisyvyyden saamiseksi laiturin vierelle, minkätähden hallitus anoi oikeutta ottaa puheenaista laitosta varten niin suuren osan kaupungin mainitun korttelin edustalla olevaa vesialuetta, kuin hallituksen oheen panema piirustus osoitti, sekä esitti, että työ teettäisiin kaupunginviranomaisten toimesta rakennuskonttorin laatiman suunnitelman ja kustannusarvion mukaan.

Kun edellä mainittua korttelia valtiolle myytäessä vuonna 1896 valtiolle oli myönnetty oikeus sen pohjoisosasta rakennuttaa laitureja Pohjoissatamaan kaupungin hyväksymäin piirustusten mukaan, oikeutti⁵⁾ kaupunginvaltuusto merenkulkuhallituksen mainittuun paikkaan teettämään rantasiltilaitteen ja tätä varten käyttämään kaupungille kuuluvaa, noin 270 m² laajuista vesialuetta, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin merenkulkuhallituksen pyynnöstä rakennuttamaan rantasiltilaitte, edellyttäen viimeksi mainitun hallituksen kaupungille korvaavan kaikki työstä johtuvat kustannukset.

Eteläsataman tihtaalain korjaus. Eteläsataman tihtaalain korjaukseen päätti⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 15,000 markkaa.

Puistojen ja leikkipaikkain järjestäminen lapsille. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan esityksessä olivat eräät yhdistykset huomauttaneet, ettei niillä suurilla lapsi- ja nuorisoujoukoilla, jotka asuivat pohjoisissa kaupunginosissa, ollut puistoja eikä leikkipaikkoja, sekä anoneet, että jo kesällä 1919

¹⁾ Kvston pöytäk. 17. 6. 40 §. — ²⁾ S:n 6. 5. 39 § ja 20. 5. 27 §. — ³⁾ S:n 28. 1. 12 §. — ⁴⁾ S:n 28. 1. 13 §. — ⁵⁾ S:n 3. 6. 32 §. — ⁶⁾ S:n 28. 1. 14 §.

ryhdyttäisiin toimiin näiden kuntoonpanettamiseksi siellä. Kaupunginasema-arkkitehti ja kaupunginpuutarhuri ehdottivat antamassaan lausunnossa, että toistaiseksi enintään neljä leikkipaikkaa panetettaisiin kuntoon, nimittäin kaksi Itäisessä Eläintarhassa Viipurin- ja Kotkankadun risteyksissä sekä kaksi Länt. ja It. Brahenkadun välisessä avonaisessa paikassa, ja oli näiden kenttään kuntoonpanosta laskettu olevan kustannuksia, ensinmainittujen 148,500 ja jälkimmäisten 385,000 markkaa. Kaupungin yleisten töiden hallitus puolsi yllä mainittujen paikkain kuntoonpanettamista, jota vastoin rahatoimikamari myöhäisen vuodenaajan, kalliiden perustamiskulujen ja kaupunginkassan tilan nojalla oli sitä mieltä, että asia olisi otettava käsiteltäväksi ensi vuoden budjettiehdotuksen yhteydessä. Kaupunginvaltuusto lähetti¹⁾ asian urheilulautakuntaan, jota kehoitettiin antamaan lausunto niin hyvissä ajoin, että asia voitiin käsitellä budjetinjärjestelyn yhteydessä.

Viron vapaussodassa kaatuneiden vapaaehtoisten hautaaminen Vanhan kirkon puistikkoon. Kaatuneiden vapaaehtoisten huoltokomitea ja Viron sairaanhoidon järjestämistoimikunta olivat kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä anoneet, että Virossa kaatuneet suomalaiset saisi haudata Vanhan kirkon puistikkoon suomalaisten sotilashautain läheisyyteen tai muuhun kaupunginvaltuuston osoittamaan paikkaan puistikossa. Asian oltua alustavasti käsiteltävänä kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunnassa oli luvattu lähemmin neuvotella hakijain kanssa, mutta sillä välin oli, enempää kaupunginviranomaisten puoleen kääntymättä, parikymmentä Virossa kaatunutta suomalaista vapaaehtoista haudattu mainittuun puistikkoon, minkä menettelyn tueksi oli vedottu kirkollis- ja opetusasiainministeriön helmikuun 1 päivänä antamaan lupaan haudata sinne Viron vapaussodassa kaatuneita vapaaehtoisia. Tämän johdosta terveydenhoitolautakunta huomautti, että näytti lautakunnasta erittäin sopimattomalta, että yksi kaupungin puistoja, jota yleisesti käytettiin lasten leikkipaikkana, muutettiin yleiseksi hautausmaaksi, minkätähden lautakunta alistui, eikö olisi syytä koettaa saada edellä mainittu lupa peruutetuksi tai ainakin muutetuksi siihen suuntaan, että ainoastaan rajoitetun määrän henkilöitä saisi puistoon haudata, ellei pidettäisi sopivampana, että kaikki Viron vapaussodassa kaatuneet suomalaiset haudattaisiin johonkin muuante.

Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ tehdä valtioneuvostolle sen suuntaisen alistuksen, että mainittu kirkollis- ja opetusasiainministeriön myöntämä lupa muutettaisiin sikäli, että useampia kaatuneita kuin jo haudatut ei saisi mainittuun puistikkoon haudata, minkä ohessa kaupunginvaltuusto nimenomaan huomautti, että mainittu ministeriö oli valtuuston mielestä puheenalaisen luvan myöntämällä ylittänyt toimivaltansa. Edelleen päätti kaupunginvaltuusto kirkkovaltuutetuilta anoa, että nämä kannattaisivat puheenalaisista alistusta.

Lisämääräraha Vanhan kirkon puistikon sotilashautain hoitoa varten. Kaupungin huolekseen ottamain Vanhan kirkon puistikon sotilashautain kuntoonpanoa ja hoitoa varten kaupunginvaltuusto myönsi³⁾ käyttövaroistaan 8,500 markan lisäyksen budjettiin mainittua tarkoitusta varten merkittyyyn määrärahaan.

Viljelyspalstain varaaminen siirtolapuutarhoille. Sosialilautakunnan tekemän ehdotuksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ varata Nybondaksen viljelysryhmän palstat n:ot 11, 12 ja 24, Käpylän viljelyspalstan n:o 49

¹⁾ Kvston pöytäk. 9. 9. 33 §. — ²⁾ S:n 25. 2. 40 §. — ³⁾ S:n 17. 6. 14 §. — ⁴⁾ S:n 17. 6. 36 §.

sekä Oulunkylän itäisen viljelysryhmän palstat n:ot 16—20 vastaisille siirtolapuutarhoille.

Eläintarhan urheilukentän kuntoonpano. Urheilulautakunnan huomautettua, että Eläintarhan urheilukenttä oli erittäin puutteellisessa kunnossa ja heti kaipasi korjauksia, joista oli laskettu olevan kustannuksia 20,000 markkaa, oli rahatoimikamari antanut rakennuskonttorin toimeksi viipymättä aloittaa kentän kuntoonpanon. Kaupunginvaltuusto osoitti¹⁾ tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 20,000 markkaa.

Erinäisten töiden teettäminen Hakasalmen puistossa. Helsingin kaupungin työväenjärjestöjen työnjuhlatuomikunnan tekemän esityksen johdosta, että Hakasalmen puistossa suoritettaisiin erinäisiä töitä, myönsi²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,000 markkaa vesiputken laittamiseksi puiston pohjoisosaan sekä päätti, että puiston erään vesiperäisen alueen salaojitusta ja väli aikaista kuntoonpanoa varten oli 1920 vuoden budjettiehdotukseen merkittävä tarpeellinen määräraha; ehdotettujen töiden tuli olla teetetyt ennen kesäkuun 1 päivää 1920.

Aidan korjaus. Tehtaankadun koulupuutarhaa ympäröivän aidan ja sikäläisten kaluvajain korjaukseen osoitti³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroitaa 2,200 markkaa.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito. Kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ käyttövaroistaan 77,000 markan lisäyksen istutusten ja puutaimistojen kunnossapitomäärärahaan.

Boxbacka aktiebolagin y. m. yhtiöiden omaisuuden luovutus kaupungille sekä yhtiöiden purkaminen. Huomauttaen että kaupunki oli viime aikoina tekemillään kauppasopimuksilla hankkinut itselleen Boxbacka aktiebolagin, Mankala fors aktiebolagin ja Hertonäs gods aktiebolagin osakkeet rahatoimikamari lausui, että katsoen niihin runsaasti veroihin, mitkä käsiteltävänä olevan tulo- ja omaisuusverolain johdosta tulevat pantaviksi yhtiöiden maksettaviksi, kaupungilla näytti olevan aihetta viipymättä käydä purkamaan mainittuja yhtiöitä ja luovuttamaan niiden omaisuus kaupungille, sekä esitti sentähden, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

että joutuisiin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä Boxbacka aktiebolagin, Hertonäs gods aktiebolagin ja Mankala fors aktiebolagin purkamiseksi sekä näiden yhtiöiden omaisuuden luovuttamiseksi kaupungille;

että, kunnes muuta määrätään, Hertonäsin ja Boxbackan sekä muiden Boxbacka aktiebolagin hoidossa olevain alueiden hallinto uskotaan hallitukselle, johon kuuluu kaupunginvaltuuston valitsema puheenjohtaja ja neljä jäsentä, joista kaksi on valtuuston ja kaksi rahatoimikamarin valitsemia, sekä Mankala fors aktiebolagin omaisuuden hallinto kaupungin teknillisten laitosten hallitukselle;

että Boxbackan y. m. maatilojen hoitoa varten asetetun hallituksen päätökset ovat päteviä, jos kolme hallituksen jäsentä on kokouksessa saapuvilla ja päätöksestä yhtä mieltä; sekä

että kaupungin teknillisten laitosten hallitusta kehoitetaan valtuustolle antamaan ehdotus Mankala fors aktiebolagin omaisuuden vastaisen hallinnon järjestämisestä.

Kaupunginvaltuusto lähetti⁵⁾ asian komiteaan, jonka tuli viivyttämättä antaa lausunto esillä olevista kysymyksistä sekä aikansa siitäkin, eikö rahatoimikamarin ehdottamaa menettelyä voitu soveltaa muihinkin yrityk-

¹⁾ Kvston pöytäk. 20. 6. 28 §. — ²⁾ S:n 19. 8. 47 §. — ³⁾ S:n 9. 9. 8 §. — ⁴⁾ S:n 12. 11. 11 §. — ⁵⁾ S:n 26. 11. 16 §.

siin, joissa kaupungilla oli osake-enemmistö. Komitean jäseniksi valittiin vtt Ailio, Estlander, Söderholm ja Tarjanne sekä johtaja P. Raittinen.

Komitea yhtyi, mitä Boxbacka aktiebolagiin ja Hertonäs gods aktiebolagiin tuli, pääasiassa rahatoimikamarin ehdotukseen, vaikka olennaisesti toisilla syillä kuin mitä kamari oli esittänyt. Komitea oli nimittäin sitä mieltä, että näiden yhtiöiden kiinteistöjen hoito, jos kaupunki ottaisi ne välittömästi haltuunsa ja siten pääsisi maksamasta tulo- ja omaisuusveroa, ei kuitenkaan tulisi kaupungille halvemmaksi, kuin jos yhtiömuoto säilytettäisiin ja mainitut verot maksettaisiin. Sitä vastoin oli kaupungille erittäin tärkeää, että ainakin jokin osa puheenalaisista kiinteistöistä mahdollisimman pian liitettäisiin kaupunkiin yhdistettyyn alueeseen, jota seikkaa helpoittaisi niiden ottaminen välittömästi kaupungin haltuun. Myöskin erään toisen osakeyhtiön, Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen, jonka 2,000:sta 200 markan määräisestä osakkeesta kaupunki omisti 1,500, purkaminen oli komitean mielestä täysin perusteltu. Sitä vastoin komitea ei voinut yhtyä ehdotukseen Mankala fors aktiebolagin purkamisesta, joka yritys vielä oli keskeneräisessä vaiheessa ja jonka kehitysmahdollisuuksista ei ollut riittävää selvitystä olemassa. Muista osakeyhtiöistä, joissa kaupunki omisti osake-enemmistön, komitea oli myöhemmin lausuva mielensä. Komitea sentähden esitti:

että Boxbacka aktiebolagin, Hertonäs gods aktiebolagin ja Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen johtokunnille annetaan tehtäväksi joutuisasti ryhtyä toimenpiteisiin mainittujen yhtiöiden purkamiseksi ja niiden omaisuuden luovuttamiseksi kaupungille sekä että mainitut johtokunnat valtuutetaan velvoittamaan kaupunki ottamaan vastuulleen yhtiöiden velat;

että, kunnes muuta määrätään, Hertonäsin ja Boxbackan sekä muiden Boxbacka aktiebolagin hallinnossa olevain alueiden hoito annetaan hallitukselle, jonka kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta on voimassa mitä rahatoimikamari on siitä ehdottanut;

että budjettivaliokunta saa toimekseen laatia ehdotuksen mainitun väliaikaisen hallituksen ja sen alaisen hallinnon 1920 vuoden meno- ja tulosäänöksi;

että rahatoimikamarille annetaan toimeksi harkita ja valtuustolle mahdollisimman pian antaa ehdotus, onko ja missä määrin edellä mainittuja kiinteistöjä ja alueita liitettävä kaupunkiin yhdistettyyn alueeseen; sekä

että rahatoimikamarin ehdotus, mikäli Mankala fors aktiebolag yhtiötä koskee, saisi raueta.

Komitean ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa ja viidennessä ponnassa tekemät ehdotukset kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ siten muutettuina, että kysymys Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen purkamisesta pantiin pöydälle. Neljännessä ponnassa tehty ehdotus sitä vastoin hyljättiin. Sen ohessa päätti valtuusto kehoittaa Tolvmans aktiebolagin johtokuntaa ryhtymään toimiin yhtiön purkamiseksi ja sen omaisuuden luovuttamiseksi kaupungille.

Mittaus- ja punnitustöiden teettäminen Reimarsin tilalla. Kun sopimus, jonka mukaan kaupungille lahjoitettu Helsingin pitäjän Talin kylässä sijaitseva Reimarsin tila oli ollut annettuna vuokralle, päättyi marraskuun 1 päivänä 1919 ja vuokraaja oli anonut vuokrakauden pitennystä esimerkiksi 25 vuodeksi, oli kaupungin yleisten töiden hallitus, joka ei ollut pitänyt tilan jatkuvaa vuokrausta kaupungin edun mukaisena, tehnyt ehdotuksen, että rannikkoradan pohjoispuolella sijaitseva tilan osa luovutettaisiin asunto- ja viljelystarkoi-

¹⁾ Kvston pöytäk. 18. 12. 2 §.

tuksiin sekä että radan eteläpuoleinen osa käytettäisiin teollisuustarkoituksiin, sekä esittänyt, että hallitus saisi tilan tasapunnituksen toimitettuaan tehdä asiasta lopullisen ehdotuksen, minkä ohessa hallitus oli anonut 9,000 markan määrärahaa tarpeellisten mittaus- ja punnitustöiden teettämiseksi siellä. Kaupunginvaltuusto myöntyi¹⁾ tähän esitykseen ja osoitti pyydetyn määrän käyttövaroistaan.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitosten haltuunotto. Helsingin anniskeluosakeyhtiön osakasten ylimääräisessä yhtiökokouksessa marraskuun 30 päivänä 1918 oli päätetty, että Korkeasaaren eläintarha oli lakkautettava eikä huhtikuun 30 päivänä 1919 päättyvää Seurasaaren vuokrasopimusta ollut uusittava, minkä ohessa Korkeasaarikin, jonka vuokrasopimus meni umpeen huhtikuun 30 päivänä 1922 oli, yksin ajoin Seurasaaren kanssa, palautettava kaupungin käytettäväksi. Mitä tuli Korkeasaaren vuokrasopimuksen purkamiseen ennen vuokratuoden päätymistä, oli huomautettu että, vaikka yhtiölle, sen vuonna 1883 vuokratessa mainitun saaren kymmenen vuoden ajaksi, joka sopimus sittemmin oli useita kertoja entisiin ehdoin ja viimeksi marraskuun 22 päivänä 1910 uusittu, nimenomaan oli vakuutettu oikeus siellä harjoittaa anniskeluliikettä, kaupunginvaltuusto kuitenkin oli tammikuun 20 päivänä 1914 lakkauttanut mainitun oikeuden ja siten kumonnut vuokrasopimuksen voimassa pysymisen tärkeimmän edellytyksen. Edellä mainitun yhtiökokouksen päätöksen johdosta yhtiön johtokunta ilmoitti kaupunginvaltuuston tiedoksi:

a) että Seurasaaren vuokrasopimus ei tule yhtiön puolelta uudistettavaksi;

b) että yhtiö, joka ei enää katso voivansa ylläpitää Korkeasaaren laitoksia, haluaa saada saaren vuokrasopimuksen edellä mainitusta syystä mahdollisimman pian puretuksi;

c) että Korkeasaaren eläintarha tarjotaan kaupungille tammikuun 1 päivästä 1919, jolloin siellä jäljellä olevat eläimet samoin kuin häkit, aitaukset ja kaikki kaupunginvaltuuston osoittamilla varoilla rakennetut tahi kunnossapidetyt rakennukset lunastuksesta luovutetaan kaupungille;

d) että Korkeasaaren ja Seurasaaren laiturit, sillat, kaivonkehät ynnä mukavuus- ja uimalaitokset samoin kuin ensinmainitun saaren vesijohto niinkään lunastuksesta luovutetaan kaupungille;

e) että molemmilla saarilla olevat asuin- ja talousrakennukset y. m. laitokset, jotka on rakennettu ja kunnossapidetty yhtiön omilla varoilla tahi ennen vuotta 1893 toimineen yhtiön omistamain varojen tuotolla, tarjotaan kaupungin lunastettaviksi nykyisestä kirjanpitoarvostaan, joka on tuntuvasti alempi ammattimiesten helmikuussa 1916 niille panemia arvoja;

f) että Korkeasaaren eläintarha tulee, ellei kaupunki ilmoita haluavansa ottaa sitä haltuunsa, lakkautettavaksi 1918 vuoden päättyessä; sekä

g) että sen omaisuuden kirjanpitoarvo, mikä ehdotetaan lunastuksesta luovutettavaksi kaupungille, on yhteensä 151,048: 61 markkaa ja kaupungin lunastettavaksi tarjotun omaisuuden kirjanpitoarvo 159,610 markkaa. Ammattimiesten arvion mukaan ovat vastaavat määrät 231,580 ja 254,925 markkaa.

Kaupunginvaltuusto päätti²⁾:

että kaupunki, purkamalla Korkeasaarta koskevan vuokrasopimuksen, toukokuun 1 päivästä 1919 ottaa haltuunsa Helsingin anniskeluosakeyhtiön Korkeasaarella ja Seurasaarella olevat rakennukset ja laitokset;

¹⁾ Kvston pöytäk. 11. 2. 15 §. — ²⁾ S:n 22. 4. 1 §.

että tähän tarkoitukseen 1917 vuoden obligatiolainasta osoitetaan 159,610 markkaa;

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen toistaiseksi ottaa hoitoonsa mainituilla saarilla olevat laitokset;

että laitosten intendentinä toistaiseksi pysytetään filosofianmaisteri R. Palmgren, jolla on ollut mainitut laitokset lähemmin hoidettavanaan, maksamalla hänelle tähänastinen palkkansa 575 markkaa kuukaudessa, paitsi vapaata asuntoa, valaistusta ja lämpöä;

että kustannukset laitosten voimassapidosta sekä palkat maksetaan kulu-
van vuoden budjettiin Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten ylläpitoa var-
ten merkitystä määrärahasta; sekä

että asetetaan komitea laatimaan ehdotusta edellä mainittujen saarten
vastaiseksi hoitamiseksi, erittäin huomioon ottamalla Korkeasaaren eläin-
tarhan edelleen pysyttäminen.

Mainitun komitean jäseniksi valittiin¹⁾ myöhemmin vt Ailio sekä joh-
taja A. Björkenheim, toimittaja L. Eronen, filosofiantohtori K. E. Kivirikko
ja professori K. M. Levander.

Lisämääräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren voimassapitoon. Korkeasaa-
ren ja Seurasaaren intendentin ilmoitettua, että kulu-
van vuoden menosään-
töön merkitty mainituilla saarilla olevain laitosten kunnossapitomääräraha oli
likimmittäin kulutettu sekä anottua 30,000 markan lisämäärärahaa tarkoituk-
seen, myöntyi²⁾ kaupunginvaltuusto tähän ja pani määrärahan maksettavaksi
käyttövaroistaan.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

*Lausunto vuositilintarkastajain kaupungin 1916 vuoden tilejä vastaan
tekemäin muistutusten johdosta.* Niiden lautakuntain ja laitosten, joilta oli
vaadittu selitystä vuositilintarkastajain 1916 vuoden tilejä vastaan tekemäin
muistutusten johdosta, annettua sen, lähetti³⁾ budjettivaliokunta lausun-
tonsa asiasta kaupunginvaltuustolle. Vuositilintarkastajain tekemät muistu-
tukset olivat osin yleistä laatua, osin yksityisseikkoja koskevia. Edellisiin
valiokunta vastasi kohta kohdalta. Jälkimmäisiin nähden piti valiokunta
asianomaisten lautakuntain ja laitosten antamia selityksiä tyydyttävinä.
Vuositilintarkastajain muistutustensa yhteydessä esittämiin toivomuksiin näh-
den valiokunta yhtyi vuositilintarkastajain ehdotukseen, että ne lähetettäi-
siin rahatoimikamariin niihin toimenpiteisiin ryhtymistä varten, joita revi-
sionikonttorin tekemät huomiot saattoivat aiheuttaa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen⁴⁾.

Kertomus kaupungin 1917 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Rahatoimi-
kamari lähetti⁵⁾ kaupunginvaltuustolle rahatoimikonttorin laatiman otteen
konttorin kaupungin 1917 vuoden tilejä ja tilinpäätöstä koskevasta kerto-
muksesta⁶⁾. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä seuraava:

¹⁾ Kvston pöytäk. 6. 5. 7 §. — ²⁾ S:n 28. 10. 10 §. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 20.
— ⁴⁾ Kvston pöytäk. 6. 5. 32 §. — ⁵⁾ S:n 17. 6. 2 §. — ⁶⁾ Helsingin kaupungin tilasto V, 2,
Kaupungin tilit ja tilinpäätös vuodelta 1917.